

- 27 ألباش داستانى بوندان مرنىچە بىلەر ايلگىرى نورك ايتتوغرافى موحتموم
- 28 پرافيسور ئىبىرەبەك كىر دىۋان تاماندىن يازىلپ، اوتكىن بىل مەعارىف قومىيارىنى
- 29 نۇك بىلم كىنگىشى آلدىداغى فرغز- قازاق بىلم مەنەنى تاماندىن كىتابچە خاليدە باسولغان
- 30 ايدى. مین قازاندا باسولغان بەنە بر قازانچا ألباش داستانىنى كورگەن ايدىم. مەكسەرك پرافيسور دىۋان تاماندىن يازولغان وە كىرەك قازاندا باسولغان ألباش داستانى تامام ايمىدەر.
- 33 پرافيسور دىۋاننى كىدە داستاننى كىرەنچى واقىمىنى غنا كورسەنەلەيدۇر.
- 34 ايكىنچى واقىمىنى كى، بوداستاننى كىگە قەمچى وە شاعىرانە قىمى. كورسەنەلەيدۇر.
- 35 بىرىنچى واقىمىدە كىرەك مۇھىم لەۋچەلەرى توشب قالغان. قازاق باسمايدا بولمىگە
- 36 يىكەرى حال كورەمىز. داستاننى كىرەنچى واقىمىنى يازولغان ايكىنچى واقىمىنى غنا
- 37 يازولغان. نەزەت بوندادا كىرەك كورەل لەۋچەلەرى توشب قالغان. وە آقنى كى استەدانىزلىدىن
- 38 داستاننى كى نەفەسەنەگە كىرەك زەرەر كىلگەن.
- 39 مېنىك تاماندىن يازولغان «ألباش داستانى» گە ألباش بارنىكە باشىدان اوتكىن
- 40 بونون واقىمەلەر كورەدور مین بوداستاننى اوزىك اقلارنى اغزىدىن يازغاندا ئىشلىگەنچە
- 41 يازشقا وە واقىمەلەرنى دەھىچ بر لەۋچەنى، خەننا ايرىم تەغىپەرلەرنى قالدۇرماشقا توشم.
- 42 بوندان مەقەدەم شول مەھەللەلەردە كى (سەمەرەند وە تاشكىنت اوبەزىلەردە كى) اوزىكەلەر
- 43 نىك لەۋچەلەرنى نەبەد قىلماق، وە واقىمەلەرنى تولايغىچا ساقلماق ايدى.
- 44 داستاننى كىرەك كىرەك ئىسكەرتش وە ئىزاحلار بىرىش كىرەك ايدى. نەمما واقىم بولماغانلىقدان، بۇمۇھىم اشنى اشلىق ائلام.

3
18

غازى عالم

ألباش داستانى

(اوزىچە)

- 47 نون آلتى ئورودو قونىرات نىلەيدە، داۋان بىن دىكەن نونى داۋان بىن دىن آلبون
- 48 بىن دىكەن پەيدە بولدى. آلبون سىدىن بايبورى بىلەن بايسارى دىكەن پەيدە بولدى. بولار
- 49 بىن پەرزەند بولدى. نون آلتى ئورودو قونىرات نىلەيدە بر چوپران توى بولدى.
- 50 بىلەر تويغا كىلدى، بىلەرنىك آلتىنى ئوشلەمدى. كە ئلۇنى خوشلامادى، مەزمونى
- 51 بىخەبەر قالدۇرلار، دىب، نوزلارى آلتىنى پەيدە، مەجلىكە كىلپ ئونوردىلار. بىلەرنىك
- 52 آلدىغا آش تارتتى، اشنىك كوتىنى، بىننى تارتتى. بىلەر ئايتتى: «بىزىن نىبە گو-
- 53 ناهلق ئوتتى، بىزى موندەى بىخورمەت ئىتتىكلەر، نىنگەرى مەغەرە كە مەجلىس بولسا،
- 54 آغزىنى ئوشلەردىكلەر، كە ئلۇمىزنى خوشلاردىكلەر» دىدىلەر. نون آلتى ئورودو قونىرات
- 55 نىك چىچەنى نەرز بر بەيپە چىچەسى ئوروب بىلەر كە قاراب: «بول توى ئۆللونىك
- 56 ئۆلۈدىن قايتادى، قىزىنىك قىزىدىن قايتادى، سىزنىك نىبە ئىزدىن قايتادى، ئوزىك ئولسۇك.
- 57 مالنىكە ھەر مەراسخورلار چىغدى. اوزىغا آدم كىر كىتەدى، دىدى. بو سوزى
- 58 بىلەر ئىشتىب، خاپا بولپ، سەكەن نلە چوپرانغا تاشلاب، ئوروب كىتتى. بىلەر
- 59 مەزگىلىكە جىتتى. ئوزىب قىلدى ماسلاجاتتى. بايبورى ئوروب ئايتتى: «باى سارى
- 60 ئوكە، قارىگىندە مالنى بىسايىكە (1) چىغدى، پەرزەند تاپ بىلەمىزمو» دىدى، باى
- 61 سارى ئوروب ئايتتى: «خوداى بىرمەگەن پەرزەندى قايتقان تالاب قىلامز، تارنوب
- 62 آلوب بولسا، سانب آلب بولسا، ئورولب آلب بولسا، خوداى بىرمەسە قايتقان
- 63 تارادبود قىلامز؟» دىدى. باى بورى ئوروب ئايتتى: «شاياردان ئىردىك راۋزاسىكە
- 64 شو بىردەن ئوچ ئونىك بول كىلەر ئىكەن، داۋلت تالاب، داۋلت تىلەر ئىكەن، پەرزەند
- 65 تالاب پەرزەند تىلەر ئىكەن، آخرات تالاب تىمان تىلەر ئىكەن، فرق سىكون ئونەگەن
- 66 كىشى، مەرادىغا جىنپ كىلەر ئىكەن» بو سوز ئىكەن، كە ئلۇگە ماقول توشوب.
- 67 مەندى بىداۋ آلتى، ئوچ كىچىدو، ئوچ كوندوز جول جورب، شاياردان بىردىك
- 68 راۋزاسىغا جىتتى. بارب راۋزانى تۇنەب باتتى. ارادا بر كەم فرق كون ئوتتى، بر
- 69 كەم فرق كون دىكەندە، راۋزادىن آواز كىلدى: «نى، بايبورى بىلەن باى سارى

(1) بىساب - بىساب دەمەك.

بودىمىزگان بىيخبراز رمزىرنىڭ نىگمە -
 درخسۇر از غىبىت امكن پيامى داشتم.
 نشه آزادى كوئىن گل كوردى زدل
 داش مېگفتى، كه سرگردان غلامى داشتم.
 نارسىده بروصال دامنىش دست خيال
 بوسه برس م كەندىش كرده كامى داشتم.
 مېچىك از جبهه ماهه چۆبرك گل عرق
 غنچه شان در دست جام لاله قامى داشتم.
 نادره مافاطح زنجير زاف حېرىم
 چۆن زبان كلكتېغ مى نيامى داشتم..
 نادرەنك بۇ شعرلەردە باشداغى ئىككىسىنى اوز زەۋقىگە مۇۋاپىق سايلاغان بولسامدا
 قالغانلارنى توغرى كىلگەن اورۇنلاردان كوچۇردۇم.
 اونك شعرلەردەدە، باشقا شاعرلاردا ھەم بولغان كەس، نۇفسانلى اورۇنلەرى
 يوق ئىمىس. ھىتا ۋەزىنەزىق اورۇنلارى دا بار لېكىن بۇنلەر نادرەنك بۇيۇك
 ماقىدىدان ئۇشۇرە ئالمايدۇر. شۇندەي كەمچىلكلەرى بىلەن بەراپەر تۈرك شاعرى
 ئىھمىد ھىكمەتنك:

انجاد حسن و عشقى دەرە اظھار ايتەدۇر
 ساحنىكوبىندە وضع مریادان مرام.
 نەسخە امكنە باقاك شرح ایدر اُسرارىنى
 صبح آثار محبتدور بۇ اُجرادان مرام.
 شەرىفى تەلجىس ایتكەن:
 نېرۇر عشق و محبت مدعا ایجاد عالمىن
 غرض بۇخدا نە نوبەدۇر كون و مكائىدەن ھم
 كەس بۇيۇك روھلەردە بازاران شەرلەرى دە از نېمەس.

لۇتفۇللا ھالىمى

آپامش داستانى گە ھوقەددىمە

۱ ھەقى ئىدىيىيانىدا داستان ايک ئەھمىيەتلى بىلىكى بىرىچى ئورنىنى تونامىز. داستان
 ۲ ۋەپادى تۇرمىشنىك بېيىشى بولغانلقدان قەيىلەرى ھېمانك ھەممە خۇسوسىيەتلەرنى
 ۳ ايک آچىق كۆرسەنە آلاتورغان بىر ئەدەبىي قۇرالىر.
 ۴ چىندەن ھەم، ئەگەر بىر تۈرك - ئوزبىك داستانلارنى تېكىشەتەك، تۈرك قەيىلە -
 ۵ لىرىنىك اوز آرا بولغان كۆرمىشلەرى بىلەن گىنە ئىنەس بەلكى اول كۆرۈشلەرنىك
 ۶ ئىقتىسادى - سىياسى سەھەبلەرنى، اول واقىداغى ئورش اوسوللارى، قوراللارى، قارامال -
 ۷ نلارنىك نەيىيەتلەرى، اولارنىك قەيىلە تۇرمىشىدەگى اورنى ۋە ئەھمىيەتى ئىلھاسل اول
 ۸ داۋورداغى ئىجتىماعى تۇرمىشنىك بوتون بارلىقى بىلەن ياقندان تاناشقان بولامىز. مىللى
 ۹ داستانلار ئىل آقىنى ۋە چىچەنلەرى نامائىدان ئىشەتكەن ئوسلوب، قالب ۋە نەقىير
 ۱۰ لىرى ھەم ايىكى لوغەتلەرى ساقلايدىركى، بوداستانىك نىساسى خۇسوسىيەتلەردىندور.
 ۱۱ تۈرك ئىلى داستانغا بايدور؛ تۈرك اوروغلارنىك كۆيۈمىنىك اوزىگە خاس
 ۱۲ قەيىلەوى داستانى بار؛ - قىچاقنىك قوبلاندى باتر، نوغابنىك ئىدەكە باتر، فونىراتنىك
 ۱۳ آپامش باتر، ناماننىك چورا باتر فرغزنىك ماناس باتر دىگەن داستانلارى بار.
 ۱۴ بولاردان باشقا يەنە كۆپ داستانلار ئالتاي جايلارىدا، تۈركىستان قىرلارىدا، ئىدىل
 ۱۵ ۋە جايىق سولارى بويلىرىداغى تۈرك - ئوزبىك آقنلارى نامائىدان اقولماقتا بولسا
 ۱۶ ھەم ئىسىزكى مەتبوعات بوزىگە چىقماغانلار.
 ۱۷ بىزدا نوپىغانىش داۋرى باشلانېشى بىلەن باشلامىزدا مىللى ئەدەبىيات نوغدىش
 ۱۸ دەۋرى قوزغالمايلىغىنى كۆرەنە: ايندى گىنە توغىب كىلگەن بىنگى ئەدەبىياتىز اوسلوب
 ۱۹ قالىب ۋە روھنى فارسدان آلمان چىغانايچىلقدەن - بوزنىك ئەدەبىي تۇرمىشىزدەگى
 ۲۰ بالغان ئىلاسىزىم اقدان - ئىچاغنا فوتولا باشلاسا ھەم ھىلى كوچلى بىر مىللى ئىسلىلى
 ۲۱ قورولغان يوق. بىنگى ئەدەبىياتىزگە كوچلى مىللى ئىساس بىزنىك خەلق ئەدەبىياتى
 ۲۲ بولىشى كىرەككى. بوتوغرىداغى موللاھىزەلەرنىكى لېكىنچى واقىغە قالدېر، حازر مىنىك
 ۲۳ نامائىدان بولتور ياز سىباحىت قىلىپ يورغاندا تاشكىنت ۋە سەمەرقەند اوبىزلىرىدە
 ۲۴ باشايتورغان ئوزبىكىلەرنىك مەشھور آقنلارى ھەمراقتول باتى ۋە فاضل جىراۋ
 ۲۵ بولدىش اوغلىنىك ئاغزىدىان يازدىغىم ۋە بىلىم ئوچاغىنىك بونومىرىدە بىلىغان آپامش
 ۲۶ داستانى توغرىسىدا بىرايىكى سوز ئىقتىب كىتە كىچىمەن.

98 كۆيۈر قىلىپ كېتىپ، بالالار بىرگە ئىككى ئوچەك كۆردى، ئىككى ئىنگەندەن ئۆتۈپ
 99 مەكتەپكە بېرىدى. چىدى باشىغا كۆردى. بوررا ساوادخان مولا بولدى. بايبورى
 100 ئولان مەكتەپىدىن چىقارپ آلدى: «ئىندى ئولم بوررا ساوادخان بولدى. ئىندى
 101 ئولمە شالك ئورگەندىن. دېدى.

(۲۰۲) ھەكىم بېك نك الپامش تاتالغائىنىك سەبەبى.

102 الپامش مەكتەپىدىن چىقىدى. شالك غەمبەك كۆردى. جىنى باشدا، ئالپان ماساندان
 103 قاغان ئون-تور بانمان بىرىچ جاپىنى كۆتۈرۈپ تارتىدى، جاپىنىڭ ئوغى جاشادى بوب
 104 كېتىدى. آستاردۇك ئاۋىدۇك كەتتە جوققوس جۇۋۇب ئوتىدى. ئونۇك نەبىغى ئىشتىكەن
 105 كەتتەستان ئېلى كۆب ئېلتىقات قىلىپ جاندى. فونفرات ئېلى جىيىلپ ئېتىدى:
 106 «دونيادىن بىر كەم ئوقسان ئالپ ئوتىدى، ئالپنىڭ باشلىرى سىم دىستان ئىدى، ئاخىرى
 107 ئالپامش ئالپ بولدى دېب ھەكىم بېك نك ئىنى ئالپامش ئوتىدى. ئوقسان ئالپ نك
 108 بىرى بوب سانغا ئوتىدى. شاياردان ئونۇك كەتتەك بېش پىنجەن ئورغان ئىدى.
 109 شول سەبەبىدىن ئالپامشا ئوق ئاتا ئوتتەس ئىدى. ئالوغا سالىسا ياناس ئىدى، قىچ
 110 چاپا كېمەس ئىدى، جلاۋىدەن چىقىن كېمەس ئىدى.
 111 باي بورىغا باي سارى بىم نەبەس قىلىپ: قىزىنى مەكتەپىدىن چىقارپە الپ
 112 «كوك قامش كۆلۈدە فوى ساۋىرپ كۆزىگە چارۋادارلىق اور كەتتەن» دېدى. كۆلۈردا
 113 بىر كۆن ھەكىم بېك كېتاب ئۆزۈب، ئۆتۈزۈپ بەختلەن، سەبەبىدىن كەب چىق
 114 قالىدى. باي بورى ئورپ آيتىدى: «ئولم، كىشى، ئىمەن بەخت بولدى، نېمەن
 115 سەخى بولدى؟» دېدى. ھەكىم بېك «ۋاقت بى ۋاقت كىشى ئويىگە مەھان قىلە
 116 جاي بار ئورۇب» «جايم ۋوق» دېسە، بوھەم بەخت: «دېدى. جاي بار ئورۇب»
 117 ئىنى ئوشاب، كەكلىنۈ خوشلاپ، بول ھەم سەخى «دېدى» ۋاقت بى ۋاقت
 118 كىشى بىر مازاراتنىڭ دىۋارىنىڭ قاناتىدىن ئوتسە، چىپ ئايغىنىڭ ئوزىنى كېتىن چىقارپ
 119 دۇعا قىلىپ ئوتسە، بو ھەم سەخى «دېدى» «كىشىڭ مالى زەكتەك جېتسە زەكتە
 120 بىرە سەخى ئېكەن، زەكتە بىرەسە بول ھەم بەخت ئېكەن.» دېدى. باي بۇرى
 121 بو سوزنى ئېشىپ، ئون ئالتى فونفرات ئېلى نك ھەم بايى، ھەم شايسى بولسام.
 122 مېن كەك زەكتە بىرەمىن: مېنم دەۋلەتمە جاتقۇز ئېم بايىرى بەختلىككە چىق
 123 كېتەن» دېب، ئون تورت مەھرىمىنى بوۋوردى. بارلار، باي سارىنىڭ زەكتەن
 124

70 بر سەكەم فرق كۆندىن بېرى كېلىپ، جانتىن، خودائىك جاراتقان شېرى مېن
 71 بولسام، بىر كەم فرق كۆندەن بېرى، جاراتقان خودايدىن بىر ئايام بىرلەن ئۆرۈپ
 72 بەرزەندە تەبىئەن جاراتقان خودايم بىرەمىمەن دېسە، ئىتەدى. بول
 73 سوزدى يىلەر ئىشىنىپ، راوزاغا قاراپ: «بىر كەم فرق كۆندەن بېرى، بىر سوزدى
 74 ئۆزىم جانتىم، خودائىك جاراتقان شېرى سىز بولساڭز، بىرلەن ئوچۇن، خودايدىن
 75 بىر بەرزەندە تەب ئالوب بىرە سەكەم بىرلىككە يالغان، خودا يىغا شېرلەككە
 76 يالغان» دېسە، ئايما توشىپ ياتتى. «بىر ھەم دونيادىن بەھرىدېن ئوتكە. دېدى. آرادا
 77 فرق كۆن ئون ئوننى فرق كۆن دېگەندە: «آي بايبورى، خودايم ساغان بىر ئۆل
 78 بىر قىز بېرىدى، جالغۇز ايمەس ئىككە بېرىدى، باي سارى، خودايم ساغان بىر قىز
 79 بېرىدى، ئىككە نېمەس جالغۇز بېرىدى، موندەن بارساڭ، بەرزەندىنى كۆرسەڭ، خالايقى
 80 جىيىپ، ئوى تاماشا بېرسەڭ. ئويغا قالاتىدۇر بولوب، بارب، آتېنى ئوزم قۇيۇپ
 81 كېلەمدەن. دېب راوزادىن آواز كېلىدى. بو سوزدى ئىشىنىپ، يىلەر، زىيادە ۋاقتى
 82 خوش بولوب، مەدى بېداۋ آتتى، يىلەر مەزكېلىگە جېتتى، يىلەر ۋاقتى خوش
 83 بۇلۇپ خالايقى جىيىپ، فرق كېچە بو، فرق كۆندوز ئوى تاماشا بېرىپ چاتتى.
 84 ئوى تارقاب، ھەرك ئوز مەزكېلىگە كېتىدى. قالغان مېھمانلار جاندى، ئىندى يىلەر
 85 بىلەن بايىچەلەر باقتىق قىلمىچى بۇلۇپ ئورۇبى، بايىچەلەر كۆرپە ئوشەكنى سالىپ،
 86 ئوچاق باشىدا ئونى، موى قىلىپ يۇرۇتتى، يىلەر درداي-قرداي بۇلۇپ چىشىنىپ،
 87 كۆرپەگە كىرىپ كېتىدى. جايدى فولچىنى، بايىچەلەر بىلەن يىلەر تاپتى.
 88 بىر كېچەدە خودائىك ئورمان، بىر كۆرەمنى بىلەن، بايىچەلەر ھەم جامەدار بولدى.
 89 آيدان آي، كۆندىن كۆن ئونوب، بايىچەلەر نك آي ئونى جافىن جېتتە كىيە
 90 بېرىدى. يىلەر ئىنتى: «بىرەم آۋغا جۈنە بىلكە بىر نېچەلەر آلدەزغا چىقىپ، سويىچى
 91 دېب ئىنظام آلتۇن. دېب آۋغا چىقىپ كېسىلەر، بەرزەندەلەر جىر جۈزىگە ئوشىپ
 92 بىر نېچەلەر يىلەر آلدېغا چىقىپ، سويىچى دېب اېنەم آلدى، يىلەر ۋاقتى خوشلققا
 93 خالايقى جىيىپ، فرق كېچە بو، فرق كۆندوز، ئوى تاماشا بېرىپ چاتتى، ئويغا
 94 شاياردان بىرى قالاتىدۇر بولاب كېلىدى. بەرزەندەلەرنىڭ ئوچاۋىنى ھەم، شاياردان بىر كۆن
 95 ئىتەگىگە سالىدۇر. ئول، باي بۇرىنىڭ ئويىنى ئىنى «ھەكىم بېك» ئويۇپ، ئون
 96 كېتتەك بېش بەنچە ئوردى، قىزىنى ئىنى «قالدراغچ ايم» قۇيدى. باي سارىنىڭ
 97 قىزىنىڭ ئىنى «آي بارچەنە قۇيدى، باي سارىنىڭ قىزىنى، بايبورىنىڭ ئولېگە ئانامىدۇر

- 153 - مەسلىھەت بېرىمىزىن باي سارى بايغە
- 154 - ئىسلامىز باي بورىنىك دارىغە
- 155 - برك ئەكە، برك ئوكە باي سارى
- 156 - مەسلىھەت دى، شايىم، ئوزك باسەن
- 157 - «خودايم» دىب جارائانغا جىلايق، *سەنەت*
- 158 - ئان دىبە فەرشتە - يۇمەلىك
- 159 - شايىم سزگە نى مەسلىھەت بېرىمىك؟
- 160 باي سارى:
- 161 - كەمە شەھىدەت مۇسۇلماندىك ئىلىكە
- 162 - مەن كوچمەن ئىندى قالماق ئىلىكە
- 163 (1631) - خازان بولب باغدا كوللەر سولمايى
- 164 - تاگرى مېنم ەنەلو ھوشم آلمايى
- 165 - ئوز ئەكەمە ئوزم زەكەت بېرگۈنچە
- 166 (166) - قالماق بارب جىزىە بېرىمى بولمايى؟
- 167 (167) - *غەم بەن سارغىدى گولدايىن دىدارە*، *غازامات مەردايدىم بولغانمىن ناچار*
- 169 - ئوز ئەكەمە ئوزم زەكەت بېرگۈنچە
- 170 - فونىرات ئىلىدە، سېنىدى بوب يورگۈنچە
- 171 - ئىندى مېنم قالماققا كېتەكە دەركارا
- 172 جارتى باي:
- 173 - ئوشبو دەمەك دەملەرنى دەم دىبە!
- 174 - باندىك نىمەن بوداولاننى ئەم دىبە!
- 175 - سەن كوچمە بولساك قالماق ئىلىكە
- 176 - بو ئىلەننى قالدى دىب غەم جىبە!
- 177 - فايدا بارساك بىرگە كوچمە بارامز
- 178 - بالالاردى جەان كەتتە قىلامز
- 179 - جەاندى سەير نىتب جودا كورمىز
- 180 - فايدا كوچمىك بىزىم بىرگە بارامز
- 181 جارتى بايدىك سوزى كوك نامش كولىدە نوزغان ئون مەك فونىرات ئىلىت

- 125 - آلب كىلەكلەر، بىر چىچاق تولاق بېرىمە، زەكەت نوزىغا نوزمە، دىدى، ئىلا
- 126 - فوناس ناعلمان، ئون ئورت مەھرەم باي سارىغا بارب قالدى، باي سارى، جول بولس!
- 127 - دىب، ساوال قىلدى مەھرەمەر آيندى: «بىز ئەكەمەن كىلەكلەن زەكەتنى بولامز»
- 128 - سىزك مالىگەننى زەكەت قىلغىن: «دىدى، باي سارى ئايدى: «ئەكەمەن ئۆالو ئىش»
- 129 - بوب (بواۋىب) دەردە ئىزدەك مالىگەننى زەكەت قىلغان بولس (ئۆلۈپتى)، دىدى.
- 130 - باخمال ئوتتاودا ماناوى دىكەن باي، بايەچە چىقارمەن ئەز نىچە، شاغال مەسەت بولوب،
- 131 - دەمغىنى چاق قىلىپ ئۆتورغان ئىدى: «ئوشلە ئىلەر بول بەچچە غارلەرنى!» دىب
- 132 - بىكەلەرگە بوزوردى، بىكەلەر مەھرەملەرنى ئوشلەپ، اوچاوينىك قارىغا قازق قاغى
- 133 - ئولتردى، جىتاۋىنى قولان، بورىنىنى كىيىپ، ئوزىكە بىدەپ، آتېغا چىپە مەندەپ:
- 134 - مونسى زەكەت دىب آيتادى: «دىب فونىرات تامانىغا ھايداب جىباردى، زەكەت
- 135 - دىكەن كەب باي سارىغا ئوب بانى كىتەكلەن ئىكەن، ئۆتورغان جىكەلەرگە قاراب،
- 136 - نىمە مەسلىھەت بېرىمىز؟» دىب بىر سوز دىدى:
- 137 - «آه نوزغاندا، ئوزدەن آمار سىلەك باش»
- 138 - فونىرات ئىلەن ئىلىكە زەكەت بېرىدە» *كەب*
- 139 - مەسلىھەت بېر، ئون مەك ئويلى قارىدۇش!
- 140 - فوزون ھەكىم بىكى موللا بولوبدى،
- 141 - فونىرات ئىلەن مائەلا زەكەت كىلىپ دى،
- 142 - بىزەكەت مالاردى ھارام بىلىپ دى،
- 143 - مەسلىھەت بېر، ئون مەك ئويلى قارىدۇش!
- 144 - زەكەت دىبە، مەن جانامەن، ئوچەمەن.
- 145 - زەكەتنى بېرىمەن، ئاشىل ئوچەمەن.
- 146 - ئوز ئەكەمە ئوزم زەكەت بېرگۈنچە،
- 147 - قالماق بارب جىزىە بېرىمى بولمايى؟»
- 148 - ئوتورغانلەرگە ھىچ قايسى بىدەن مەسلىھەت چىقماي.
- 149 - جارتى باي آفاقال دىكەن بىرى بار ئىدى مەجلىلى كون بولسا، ئوردەن
- 150 - جاي نىمەس، پالادەن چاي تەمەس، بو ساغانىكە آلدەن، كاوش بىلەن آراشەپ،
- 151 - ئىت جىغلىش بولاب يانار ئىدى، بايلىدەن ئۆزۈپ، مەسلىھەت شول دى، دىب
- 152 - بىر سوز دىدى:

- 182 معقول نوتى، ھەممىسى ئويدى بۇزۇپ، نوركىستان ئارايىدىن قالماق تىراپىڭكە
- 183 مالنى باشقارب، جورئاب تورغاندا، بارچىن آي نىڭ ئېنىمىن بىر جورغانى ئىغزىلاپ،
- 184 چاغلىب، ئۆل نورنىغا بارچىن آيغا ئالب كىلدى، بارچىن بو بىردىن كوچىدىنى
- 185 بلدى، ئېنىمى كە فاراب ئوئلى بوزولوب بارچىن بىر سوز دېدى:
- 186 — آھاداي سارغابدى، گواداين دېدار،
- 187 موئغايىب بەلادى مېنداي موئغايى،
- 188 خوجە كىلە چىقار مەيد نەزىرى،
- 189 قاتن بولمايىكەن ئىردىك وەزىرى،
- 190 نىر دېگەننىڭ عىقن آھاس بۇلۇرى؟
- 191 باي ئانام مەن، يىك بابامغا نە بولدى،
- 192 نەزەرلەپ ئېلتورى جايوان نورگدى،
- 193 بول كوچىك ئېنە مېنىم سوزمدى،
- 194 ئۆيولماي كويىمىن كولىمى خانىم،
- 195 موئغايىب بەلەدى مېندايىن سەنم،
- 196 قالماقلىرىدا (قان گواداين تەنم،
- 197 بورەگەگە سالدۇك داغو تەلەدى،
- 198 كورەلەيمەن، قالغان مەختەب جورامدى،
- 199 باي ئىمام مەن بى بابامغا نە بولدى؟ آھ،
- 200 ئېنىمى بار چىڭكە، بووانب بىر سوز دېدى:
- 201 — خاھا بواما بالام ئويىاب، كولمىن،
- 202 جەھاندا سەيىر ئېتىب بىر كۈن كېلەمەن،
- 203 ە سەبەيدەن بالام كەكلۇك بولمىن،
- 204 ئونغرات ئېلىگە كىلىپ داوران سورمەن،
- 205 مەختەب جورمۇك بىلەن ئويىاب كولمىن،
- 206 كۆب بەشەگىزە كۆب بىلىكچەن ئولمەكل،
- 207 لادان كوئۇك، ھەر خىيالگە بولمەكل:
- 208 بارچىن آبدى آداب، كوندىرى، بارچىن آبدى بىر جورغاغا مىندىرى، چىچەنلەر
- 209 ئېيلىدى گېنىك ئېيىنى،
- 210 بىردە نېگە آلتىش ئاردى، چوگەرب، آرتا بىردى بارچىن آبدىنى سېيىنى،

مىندىرىدە

- 211 بايسارى باي قونغراتىن چىقىپ، آتى آي، آتى كۇن جول جوروب، قالماق
- 212 ئېلىگە جىتتى، كوكمۇك بولب ئوسوب جاتقان قالماقنىڭ ئېگىگە، قونغرات ئېلى،
- 213 قالماقنىڭ جىرى ئوتلى كېلىر ئېسىكەن، دىب بوونب مالىنى قويا بىردى، شول
- 214 زاماندا قالماقنىڭ تايچا قان دېگەن، قانى بار ئىدى، ئېگى ئېكىكەن قالماق ئېلىقى تايچا
- 215 قانغا باروب: « ئوزىكەن ئالى ئېكىمىزنى جىيىپ كىندى دىب، غەرز قىل بىر
- 216 سوز دېدى:
- 217 — « ئىشت تايچام، مېنىم آيتقان سوزمدى،
- 218 سىڭا ئىتىمەن پادشا سەن دا غەرزمدى،
- 219 بايسارىنىڭ مالى ئېگى جىيىپ قويدى،
- 220 سىز خىراجدان، بىز آقاندان آبرىلق،
- 221 پادشالقدان قانچا بۇيداي آلب ئىق،
- 222 ئېگى قىلىپ، بىز دالاغا سالىب ئىق،
- 223 بۇيدايىمىز ئىندى باشلاپ تورغاندا،
- 224 ئونچە، مونچە قاويندان ساتقاندا،
- 225 بەدىرگىدەن ئىندى آلب جىيىرىك،
- 226 پادشالقا قانچا خىراج بىروردىك،
- 227 سىز خىراجدان، بىز آقاندان آبرىلق،
- 228 تايچا خان خالايىقلىق ئىتتىدى:
- 229 — « ئىشت دەمەن خالايىقلار سوزمدى،
- 230 تايچا خان دىب نام كوتەرگەن ئوزمدى،
- 231 باروب ئېدىكەن بايسارى دېگەن ئېلىگە،
- 232 ھانداب ئېگى آزار بىرىدى ئوزمىگە،
- 233 بايسارىنىڭ ئوزىمى مېن كورمەن،
- 234 ھو كۆمەنگە سالىب ئويى بورابى،
- 235 ھو كۆمەنگە بواما بايسار فودار،
- 236 شو جورتمىدان آلتا قىلاق بىراين،
- 237 جىلماغىز ئېگى ئېكىكەن ئېلىقلار،
- 238 پادشالقدان آقانتىكى بىرىمىن! »

- آئینی جله وینی نار تب ماستانغا قاراب بر سوز دیدی؛
- قارا جان - نلال بولسن ئینه ساغان آل بولسن،
- گدب سوراین ئینه ساغان جول بولسن،
- ماشتان - چلبەر کولنگه بايساری باي گیلیدی،
- نون مک نیله من چلبەر کولنگه فونیدی، 328
- نابجا خانغا بر فوفارا بولیدی، 329
- نوزییک نك ئوبیگه، بالام، باردم مین، 330
- مهان بولب، ئوی توریگه فوندم مین، 331
- نوزییک ئیدنك فونغان جبری جهی ئیکن، 332
- هابدغانی توفان فورا مال ئیکن، 333
- قاراب ئیدم مین نوزییکدك توریگه، 334
- نون تور باشنك جالغز فزی بار ئیکن، 335
- شول فزینك قاراب ئیدم یوزیگه، 336
- آیدان رهوشان، لهبری شیرین بال ئیکن، 337
- بايبيچه گه ئوچ آوز سوز بیردم مین، 338
- شول نوزییکدك اولندان کیلدم مین، 339
- جالغز فزن آتی ئیکن بارچن آی، 340
- سینگه فودا بولب بالام کیلدم مین، 341
- آچلغان گول کون چغاندا سولغودای، 342
- نه گهر یتسه مینم جولم بولغودای، 343
- بر فاتنغا سینگ کولنگ تولغودای! 344
- قارا جان سوینچی بولسن دیب، بیش نورد کئی، مشتان کمپردك تیگر ف 345
- 346 سالب بیرب، ئینسیگه بر سوز دیدی؛
- 347 قارا جان - ئینه ئیشت مینم آیتقان سوزمنی،
- نوفان نولدن باخشی کورگن نوزمنی، 348
- کوگله شنگ سین آلیغا بارغاندا، 349
- سرا بولم دیبه نوزییک فزینی! ... 350
- 351

- 324 کوکله منده توغان بیش جوز فوزم بار،
- 325 بارچن آیدی سره گبگه فوشاغن،
- 326 فونفترات ئیلیده آلباش دای ئیری بار،
- 327
- 329 ماشتان - ئی بايبيچه ئیشت مینم سوزده؛
- 300 توفان نولم نيك جانئوسی قارا جان،
- قارا جانغا بیرسه نه فزگدی؟ 301
- قارا جانغا بیرسه گك فزگك بارچندی، 302
- مین بیراین ساغان توفان فوزمنی، 303
- چلبەر کولنگه ئیندی، کیلب فونب سن، 304
- قارا جانغا بیرسه گك نه گهر فزگدی، 305
- دار خان قلدم، بار عومری نوزگدی! 306
- 307 بايبيچه - بو بیرلر که مهان بولب کیلنگه نهن،
- سینك آیتقان مین سوزنگه کونبیدم، 308
- قارا جانغا جاوچی فویاگك فزمدی، 309
- فزم توگل آکفا ئینم بیریه مین! ... 310
- 311 شوندا ماشتان آچولانب جونادی. بايبيچه غا قاراب آبندی سویلیدی؛
- 312 - بیدو آندی چهچره چولده جیلهمن،
- توفان نولومن ئیرته میرتمن کیلهمن، 313
- قارا جانغا بیرمهس ئیسك بارچندی، 314
- زورلنگدی ئیرته مینن کورهمن، 315
- 316 بايبيچه - آور داوات باسقانگدان نایامی؟
- 317 ئیبتکمن گدك ماشتان مهغا زایامی؟
- 318 کوچك جیتسه نار تب آغن بارچندی،
- 319 فولنگدان بی کیله آن آیامه! ...
- 320 ماشتان ئیندی آچولانب نورادی. پونا بیلده بلدن بیلدن بوژادی. ئیسه گینگه منوب
- 321 آلب شوم ماشتان نوزئیلیگه قاراب ئیندی. جونادی. عینی چاشکه کونلر مونجال
- 322 بولغاندا. قارا جانغا بولدا دوچار کیلیدی. قارا جان قارچغان قولغا فوندرپ. بیش
- 323 نورد کئی آنك تیگر قاشیغا فویب. آت ئویناتب، کیله باتب، آناسینی کوریدی.

- 352 مرد قارا جان نینى بیش جوندی. تیز زاماندا نورداسیغا کیلیدی. اوردا آوزجا
- 353 مرد قارا جان کیلگنده توفان آلتونک نینگ کچکنه گول بائی، قارا جانغا
- 354 بر سوز چقب سولیدی:
- 355 گول بای - مرد قارا جان، سولمه ککنتلک بار.
- 356 آبدان رهوشن، نه که سینک جوزگ بار.
- 357 فونترات نبلدن بر بای کوچب کیلیدی.
- 358 بهخمل کبیز، چیی قامش نویی بار.
- 359 چانغراغی آتون، تانغای کوموش.
- 360 باولاری جیبه کدن نووغی برنج
- 361 نتراتندا باردور توفان چاترلار.
- 362 نول چاتردا باردور توفان باترلار.
- 363 نه کهر بارساك شول نوزیکدك اولیغا.
- 364 نوزیک برانن برکه بیلکدن تیلده
- 365 آبدان نازا نوندن رهوشن خاتونلار.
- 366 شو ایله ده ایسار دیشکن زوری بار.
- 367 نون تور باشدا مارچن دیشکن قزی بار.
- 368 آبدان رهوشان چرایلیی در یوزله ری
- 369 فاشی قارا، قورالیدای کوزلری.
- 370 کورگن چکک، کینه لیدی آلدیدان.
- 371 فنل یوزلی، شیرین سوزلی نوزلری.
- 372 جول جورگنده نالار آنک بیللری.
- 373 فاقما سزلمان آنک باشلاری.
- 374 نون تورگه کورگندر آنک باشلاری.
- 375 جول جورگنده، آرفاسندا نولغانور.
- 376 فرق تالینی آنک قارا ساچلاری.
- 377 باراشققا کورنه کوبنه کیلیدی
- 378 آق یوزینی چکک کورسه کویدهی.
- 379 بوینیدا بار آنک آتون کوچکوسی
- 380 آدمدی مهست قیلار عهدبر مؤشکیسی

- 381 آق یوزیگه باراشققا خال فویغان.
- 382 ئوپا منن ئیگنکی مول فویغان.
- 383 کورگن چکک مینی باخشی کورسن دیب.
- 384 چاکاسیگه کچه گینی وال فویغان!!!
- 385 رگه لتاش - «نیشت دیهمن توفان نینم سوزمدی
- 386 مین نینمین سزگه بر بر عذرمدی.
- 387 عاشیق بولدم نیشتب منن سیفان
- 388 آلب بیرک مینغا نوشال بار چندی!»
- 389 قاراچان - «بو که بندرنی آوزنگا آلاسن،
- 390 چاراشققا تلله قانغان سالاسن.
- 391 توفان مهرتکه مهسله حدتنی سالاسن.
- 392 کویاو بولدم بایساری بیک قزیغا.
- 393 مین ترکدا کلنیک فایتوب آلاسن.
- 394 رگه لتاش - «مین ترکده جورققا کلنر کیلیدی.
- 395 مین ترکده ساغما نیکه بیرادی.
- 396 نیرتنن بارب بایساری کوریدن
- 397 بارچن آنلی بهریغا قزین آلاین
- 398 کوگه لتاش منن مهرت قاراچان بووشتی بارچن ئوچن، نه که -
- 399 نکه نورشتی * نتراتیدا نورغان توفان نینى دیشکدوبنک جانجالیغا جیشتی *
400 انک کچیکی کولبای باتر سوز دیدی سوز دیکه نده بوی دیدی:
- 401 کولبهی - نه که بو کون نر بو جیرده نورلیق.
- 402 نیرنه بلنن بر مهسله حدت قلابق.
- 403 توفان اتقا توفاننر مینه بک.
- 404 توفان ساوت چاراشققا کبیک.
- 405 نیرنه بلنن بایساریغا بارایق.
- 406 بایسارینی بارب گه بکه سالایق.
- 407 بارچن قزین نورقازغا آب چقب.
- 408 ساپلاو بلنن براومز آلابق!!!

توفسان اتنى توفسان بانر مېندى بە جارا شقا چېك ساووت كېندى ۴ ئېرنە 409

بلدن ناماز راقتى بولغاندا بە بايسارىنىڭ آبولينا كېلەدى 410

گوگە تاش - «بايسارى نەكە، ئىشىت مېنەم بوزمدى، 411

توفسان پالوان نېك كەتتەسى ئوزمدى، 412

بارچەن آيغا توفسان پالوان تالاشدق، 413

آلب چىققەن بارچەن دېسكەن ئېز كدى، 414

بارچەن آي ساپالاس بولسۇن آنا باشا، 415

بايسارى - «نەبەتقانگە ئىدى گوگە تاش كۈنە بەمەن، 416

مال نېمەس مېن ھايداۋ ئىكە بورما بەمەن، 417

بارچەن آيدىڭ آلباشداي ئېرى بار، 418

ئول تورغاندا سېن كە قىزدى بېرە بەمەن، 419

آلباشم بو چاقدا باشدور، 420

باش بولسا ھەم قونىرات ئېلىكە باشدور، 421

بو سوزىڭ ئىشتە آلبان كېلەدى، 422

فرق بېگت مەن بېداۋ اتى جېلەدى، 423

قاست ئېلەسە آقار ئىلك آزدى، 424

توقسانگە فرق كۈن قېرغىن سالاىدى، 425

بو بارچەن دېب سالما باشگە بالانى، 426

بو بارچەن دېب فرق بارچىڭ آلاىدى، 427

گوگە تاش - «توقسانمىز آلتى آي سۇڭ كېلەكەن، 428

بىز بو ماسە نا فورسات بېرەكەن، 429

آلباشدى آلب كېلىكەن بو بېرگە، 430

قانداي آلب ئىكەن بىزدە كورەكەن، 431

ياخشى بولسا آلباش شو ۋاقىدا، 432

بارچەن آيدى آلباشقا بېرەكەن، 433

آلباش كېلە بىزدىڭ ئېلەمگە، 434

مايدان سالب ئوز كوچمىز سەنەك... 435

بايسارى قالماق پالوانلار بىدىن، بو سوزنى ئىشتىب: «قىزم قالماڭدق قولىدا خور 436

ولا تورغان بولدى» دېب كوب خاپا بولدى، ئوزى مەن قونىرات بىدىن كېلىكەن 437

ئارداشلار بىنى چاقىرپ مەسلە ھەت قىلدى، ئولار «بېسىزنىڭ قىزى بو چاقنا تورەن» 438

پالاققا ئېتىمىزدى - بېم بېرە بەمەن ئېندى ئېزلك مەن آلباشقا قات جازب بولغان 439

ئىشى بىلەرەكەن «آلباش كېلب بىزدى قوتقارماسا، قالماڭدق قولىدا ھەممەن فور 440

بولغۇدا بىز» دېدىلەر، بو سوز بايسارىغە ماقول ئوشتى، دەررەو بارچەن آيدى 441

چاقىر، آلباشقا قات جازدردى: 442

بارچەن آيدىڭ آلباشقا يازغان قاتى:

443 ۶۰
444 اتنى آيچىلى بولغا كېلەم، قالماڭنىڭ ئېلىكە كېلەم، توفسان آلبا تاپتالاشدا قالدىم»
445 مېردىن ئومېدى بولسا آلباش كېلىن، ئېلەسە جەوابىنى بېرسۇن»
446 بو قاتىن ئون چاقارغا تاش قىلدى بو ئون چاقار كۈن تون قىتاب جورب
447 اتنى آيچىلكەن بولدى، اوچ آيدا باسوب قونىرات ئېلىكە جېنب كېلدى، جىكلىر
448 آلباشدىڭ ئىشىككە بار بىر سوز دېگەننى:
448 speech
449 بېدەۋ اتنى جەمچرە چولدا جېلەمىز،
450 اسل زانمىز آقار ئېلدىن كېلەمىز،
451 بايسارىنىڭ قىزمە تىككارى بولامىز،
452 عارزا قاغاز قولمىزدا كېلەمىز،
453 اوردا سېدا آلبان نەكەم بار مېكەن،
454 شول قاغازدى آلباش كە بېرەمىز:
455 آلباش بو سوزنى ئىشتىب، ئويدىن چىقاردى، جىكلىر قاغازنى آلبانغا بېرەدى
456 آلباش قاغازنى ئوقوب كورب جىكلىرگە قاراپ بىر سوز دېدى:
457 text «اولمەكەن ئۇل ئورەر قىشنىڭ بازىنى،
458 مەشئەر چو كورمىز، قوش مەن تازىنى،
459 «بېرە بەمەن» دېب جوروجى ئېدى بايسارى باي قىزى،
460 ئېندى ماغان نېكە آلباشنىڭ سوزىنى...
461 ئېندى ماغان آلب كېلىكەن سوزىنى،
462 گوگە تاشقا بېرە بېرسۇن قىزىنى،

- 492 مويىنگداغى سىلكىلەيدى مېھناغىڭ،
- 493 ئورقاز بولساڭ ايرىتب بارغىن اورتاغىڭا!
- 494 بوسوزنى ئىشەب آلامش آه ئوردى. فرق جىگىن «يىرى كىل؟» دىب چىقىردى.
- 495 «تىز مېنغا» آت انجام تابارلاڭ. مېن آقارغا كىنمىن! دىدى. بايبورىڭك جىلقىسىدە
- 496 آلامش بىلەن بىر كوندە تووغان بىر چاۋكار آت بار ئىدى. آتى «بايچوبار» ئىدى.
- 497 بايبورىڭك قولتاي دىگەن قادردان جىلقىباغارى بار ئىدى. قولتاي چال چاۋكارنىڭ
- 498 آسلى آت بولغانىن بىلب. حەكىم بىككە، آتاب، باقوب جورار ئىدى. حەكىم بىككە
- 499 ئوزاق ساغارغا جونايتورغانىن بىلب قولتاي بايچوبارىنى ئىككىرلىب آلب كىلدى. آلامش
- 500 بايچوبارغا مەنەب، قالدراغچقا قاراب بىر سوز دىدى:
- 501 — «آت چاۋقاندا كورىنەيدى قادرواش،»
- 502 جىلساڭ چىغادى كوزدەن قاتى باش.
- 503 مەسافر بوب آقار ئىلىگە كىنمەن،
- 504 مېن كور كۈنچە آمان بوغىن قالدراغچا!
- 505 مۇلازىم ئوفوبىدى داۋد قەلەمدى،
- 506 ئىچىمدە جاراين مېنىم ئەلەمدى،
- 507 آقار ئىلىگە مەسافر بوب بارامەن،
- 508 بايبورى مەن قان بىككە سەلامەدى،
- 509 مېن بوماسام كىم سىلەيدى باشىڭدى،
- 510 سوغا سالىب ئورگىل ايندى ساچىڭدى،
- 511 آلتى آيدا آقار ئىلەن كىلەمەنم،
- 512 مەسافر بوب ئىسىز آغام ئولدى!» دىب،
- 513 كوزدەن ئوكىن مەنىم قارا يىشىڭدى،
- 514 آلتى آيدا فونغرات ئىلەن كىلەمەنم،
- 515 ئىنىم كىس مېنىم قارا كويىلەڭم،
- 516 آتام بىدەن جورىقا مېنىم آشىدى؟»
- 517 قالدراغچ — «ئوزم ئولماي دويم بىرگە باش ئوردم،»
- 518 دۇنيامدى جىبب ئىرب بارىن شاش ئوردم،
- 519 دۇنيانى ئوتقاسز جاراتقان خودا،
- 520 بىر آلاغا آغام سېنى ئاپىردم،

- 463 بىزم جورىتى ئاشلاب آقارغا كىندى،
- 464 قارغا جىسەن ئىندى آتۇڭ كوشىنى،
- 465 مەسافر بوب بىرگە آيتوبنى سوزىنى!..
- 466 آلامش بارچىندى آلماس بوب جەۋابىن يىردى، ئون چابار قايتوب، آقارغا
- 467 كىتتى، آلامش قايتوب اوردايىغا كىرگەندە قالدراغچ. ئورورى كىلب آغاسىڭ
- 468 قولداغى قاتىن كوردى، «بىر نىندى قات بىسكەن؟» دىب آلب اوقوب، بارچىن
- 469 جىبەسىڭك حالدىن خاباردار بولدى. قالدراغچ: «بو خاتى كىم آلب كىلدى؟»
- 470 دىب سورلدى. ئالەمش: «ئون چابار ئالىب كىلەن ئىدى، مېن بارمايمەن!» دىب
- 471 جاۋاب بىرب جوتىم. قاجىب كىتەكەن بىر بارچىن اوچون، باشىنى بالاغا
- 472 سالىب جورامىنى؟» دىدى. قالدراغچ آيمەم آغاسىداين بوسوزنى ئىشەب آچولاب.
- 473 آغاسىغا بىر سوز دىدى:
- 474 قالدراغچ — «مەرت آلامش آغا مۇندا ئىلەن ئىچى،
- 475 قالدراغچنىڭ بىر سوزى بار اورىدە ئىچى،»
- 476 «بىرگە كەن!» دىب يورۇپەن، جورىتىڭدە
- 477 باشىڭداغى ئوبۇڭ مانىقا بىرە ئىچى!
- 478 اوز بار ئىدان ئورقوب يورسۇڭ فونغراتىدا،
- 479 ساۋىتىڭنى مېن اوستىدە كىدەين،
- 480 چاۋكار آتۇڭ مېن اوستىكە مېندەين،
- 481 خاتىباشىمما آتن قاجى بەلەين،
- 482 جىكت بولب مېنىم ئوتىك چەينەين،
- 483 آقار ئىلىگە آندى مەنەب جوناين،
- 484 آلتى آپچىلن آقار اىلىگە باراين،
- 485 ئوفان آلبكە مېن قورغىنى سالاين،
- 486 بارچىن جىنىكمەنم آجىرايب آلاين،
- 487 سىن بار ئىدان ئورقوب يورسۇڭ بو بىردە،
- 488 بارچىن آيدى آپبىك سەغان بىرەين،
- 489 آلساڭ آتۇڭ بارچىنداين جىنىكمەدى،
- 490 آيال بولساڭ سىنى بىرگە بىرەين،
- 491 فونغرات آبادە ئادشا بولب باتاين،

Kelsämçi

üstümä

colobshambur

Sajan

۵۷۸ ئىسەن ئامان قايتىپ كېلىشىڭ فونىغراتقا. 578

۵۷۹ فرق كون ئويۇك ئون كون كوكەم بىرەرمەن! 579

۵۸۰ ئالماشقا قالدوغاچى سويلدى، ئالماش ھەم ئالقار ئېلىگە جورنادى، شول جورگان 580

۵۸۱ ھەن ئالماش ئلتى كون، ئلتى ئون بوردى، ئلتى كوندە ئالماش بولان ئالشتى، 581

۵۸۲ ئتنى باشن قىبىلە باغھە بورادى، يولدا باتقان غەرىب گورستانىگە فونادى، شول كونى 582

۵۸۳ ئالماش شو جىرىدە جاندى، ناماز ئوفوب تەلاوت فوران قىلدى، ئول مازارنىك 583

۵۸۴ ئستىدە جىلئەلەرنىك غارى بار ئىكەن، ئول جىلئەلەر ئالماشنىك كېلىگىنىنى بىلىپ، 584

بىرىگە قاراب سويلدى: 585

۵۸۶ چلتەن باشى: - فرق چلتەلەر، بىرى بىرى كېلىكلەر. 586

۵۸۷ بىر مەسلەھەت سوز ئىتەن كوركلەر، 587

۵۸۸ فونىغرات نىلدەن ئالان ھەن بولوبدى 588

۵۸۹ ئاوب موندە مەجلىسكە كېلىكلەر!.. 589

۵۹۰ چلتەلەردەن بوسى - ئول ئالماش بو بىرەرگە كېلەيدى، 590

۵۹۱ گېلىگەن بىلەن بو مەجلىسكە بولابىدى، 591

۵۹۲ ئول ئالماش ھىرام سوتنى ئوب ئىمكەن 592

۵۹۳ «كېلە بزم مەجلىسەز بولابىدى» 593

۵۹۴ چلتەن باشى - ھىرام بولە تەندىنى قويىكلەر، 594

۵۹۵ جانن ئالب بو مەجلىسكە كېلىكلەر! 595

۵۹۶ ئالماشنىك ھىلال جاننى كېلدى، فرق چلتەلەر فونغە كاسە بىردى، چلتەلەرنىك 596

۵۹۷ ھىچ مەجلىسى فرمادى، بىرگەن كاسە بىلەن ئالان ئچمادى، 597

۵۹۸ ئلتى ئىچىلىق بىردەن بارچن جانىنى، فرق چلتەلەر ئاوب موندە كېلەيدى، كاسە 598

۵۹۹ تولدوب بارچن ابغا بىردى، بارچن آيم كەسەنى قولغا ئالب، يوز ناز بىلەن 599

۶۰۰ ئالماشقا سويلدى: 600

۶۰۱ بارچن روھى - «كەسە بىردم قولوم ئالوب، 601

۶۰۲ ھەر كەسەگە شاراب سالوب، 602

۶۰۳ ئوزاتىم كاسا بورالوب، 603

۶۰۴ ئال، ئىللە يار، ئىللە يار: 604

۶۰۵ كاسە ئوشلاب قولوم ئالدى، 605

۶۰۶ خان تورەم سزگە نە بولدى؟ 606

۶۰۷ ئالە ئىللە يار، ئىللە يار: 607

۶۰۸ كاسا بىرگەندە آبچە، 608

۶۰۹ جىفا قىلدى ئوفمان كەچچە، 609

۶۱۰ ئالب ئىچكاز بىك مەچچە، 610

۶۱۱ ئانك ئىللە يار، ئىللە يار، 611

۶۱۲ باغدا آچىلەر كوافومچىلەر، 612

۶۱۳ كىلىگە يارشار غەچچىلەر، 613

۶۱۴ كاسا بىرگەن آبچىلەر، 614

۶۱۵ ئالب ئىچك بىك بەچچىلەر، 615

۶۱۶ ئانك، ئىللە يار، ئىللە يارا 616

۶۱۷ ئالماش روھى - «كېلىكەن كولىكون فرمى» 617

۶۱۸ غەقلىنى ئاز جادو كوزى 618

۶۱۹ نەزم ئىشت، بى دىك فرى 619

۶۲۰ سەنك كوكلوك بزدە بولسا، 620

۶۲۱ فونىغرات نىلدەن قالماق ئىلىگە، 621

۶۲۲ كېلەدىك، ئىللە يار، ئىللە يار، 622

۶۲۳ سەنك بىرگەن شەرابىكى، 623

۶۲۴ ئامام ئىللە يار، ئىللە يار 624

۶۲۵ مەنكى قالماق ئىلىگە باروب، 625

۶۲۶ قالماق ئىلىگە فرغن سالوب، 626

۶۲۷ شول كون شەرابىكى ئالوب، 627

۶۲۸ شونىكە چىدىن بى دىك فرى، 628

۶۲۹ سەنك بىرگەن شەرابىكى 629

۶۳۰ ئىچمە، ئىللە يار، ئىللە يارا 630

۶۳۱ تارخىئالى نەزك بىلىك، 631

۶۳۲ فرچامە ئىللە يار، ئىللە يارا 632

